Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lausunto

Dnro 278/03/2018

16.4.2018

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 4.4.2018

Kansalaisaloite liittyen vammaisten henkilöiden välttämättömän avun ja tuen kilpailuttamisen lopettamiseen (KAA 2/2018 vp)

Suomen Kuntaliitto toteaa näkemyksenään, että hyvin toteutettu kilpailutus, jossa on huomioitu asiakkaiden henkilökohtaiset tarpeet ja toiveet ja turvattu heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutensa, on laadukas ja kustannustehokas palvelujen järjestämistapa. Kilpailutus mahdollistaa palveluvalikoiman laajentamisen mahdollistaen myös uusien toimijoiden tulon alalle, ja sitä voidaan käyttää myös laadun varmistamiseen. Kilpailutus on väline palvelujen hankinnassa ja sitä käytettäessä hankintaosaamisen merkitys on keskeinen.

Kunnat voivat järjestää palvelunsa eri tavoilla: ne voidaan tuottaa itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa, kunnalla on mahdollisuus perustaa osakeyhtiö, kunta voi ottaa käyttöön palvelusetelin tai palvelut voidaan hankkia ostopalveluna hankintalakia noudattaen. Palveluiden järjestämistapaa koskevia ratkaisuja tehtäessä tulee ottaa huomioon kuntalain 1 §:n mukaiset tavoitteet: kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Tulevaisuudessa yhtenä palvelujen järjestämistapoina tullevat olemaan myös asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetointi, jotka lisäävät asiakkaan mahdollisuutta omia palvelujaan koskeviin valintoihin.

Jos palvelutuotanto hankitaan oman organisaation ulkopuolelta, on noudatettava hankintalain säännöksiä. Hankintalain pohja on EU:n hankintadirektiiveissä (2014), joissa vammaispalvelut ovat soveltamisalassa. Hankintalain 12. luvussa on menetelmäsäännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen kilpailuttamista. Menettelysäännökset korostavat asiakkaan asemaa palveluiden käyttäjänä. On tärkeää, että asiakkaan tilanne arvioidaan huolellisesti, palvelut räätälöidään asiakkaalle tarpeen mukaan ja ne tuotetaan oikea-aikaisesti. Lain mukaan hankintayksiköiden on mahdollista osana hankintamenettelyä tehdä asiakkaan asemaa turvaavia joustavia ratkaisuja. Tällainen on esimerkiksi puitejärjestelyn omainen menettely, jossa asiakas itse suorittaa lopullisen valinnan palveluntuottajien välillä. Palvelun sisällön osalta on mahdollista jättää asiakkaalle valinnanmahdollisuutta erilaisista toteuttamisvaihtoehdoista. Tällä tavalla myös korostetaan asiakkaan itsemääräämisoikeutta.

Ostopalveluissa hankkiva taho määrittää sen, mitä se haluaa hankkia. Oleellista on hankinnan sisällön määrittäminen. Sisällön määrittämisessä tulee noudattaa kyseistä kokonaisuutta koskevaa erityislainsäädäntöä ja sen vaatimuksia. Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) 3 §:n mukaan kunnan on huolehdittava, että vammaisille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve. Palvelujen laatua tulee myös seurata.

Asiakkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia tulee luoda kaikissa hankintaprosessin vaiheissa, niin hankintoja suunniteltaessa, toteutettaessa kuin seuratessakin. Tähän voidaan yksilöllisten tarpeiden selvittämisen lisäksi hyödyntää jo olemassa olevia rakenteita kuten vammaisneuvostoa. Kuntalain 28 §:n mukaan kunnanhallituksen on asetettava vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi vammaisneuvosto. Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
Y-tunnus 0926151-4

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
FO-nummer 0926151-4

henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jaana Viemerö
erityisasiantuntija